

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 73 0 P 015909 19 Rev 2
Banjaluka, 12.8.2019. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću koje sačinjavaju sudije ovog suda i to, Gorjana Popadić kao predsjednik vijeća, te Jadranka Stanišić i Davorka Delić kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužioca, N.T. iz Č., zastupanog po punomoćniku, Lj. B.P., advokatu iz B., protiv tužene, Federacije Bosne i Hercegovine, zastupane po Federalnom Pravobranilaštvu Sarajevo, radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužioca protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 73 0 P 015909 18 Gž 3 od 8.2.2019. godine, na sjednici održanoj dana 12.8.2019. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Objasnenje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Kotor Varoši broj 73 0 P 015909 17 P 2 od 25.7.2018. godine odbijen je zahtjev tužioca da mu tužena na ime naknade štete isplati 50.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom, na način pobliže opisan u presudi.

Istom presudom tužilac je obavezan da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu 1.496,00 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 73 0 P 015909 18 Gž 3 od 8.2.2019. godine žalba tužioca je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tužilac revizijom pobija drugostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužioca koji je u cjelosti odbijen prvostepenom presudom.

Po provedenom postupku prvostepeni sud je utvrdio: da iz uvjerenja Komisije za razmjenu ratnih zarobljenika Komande Vojne pošte 7001 B. broj .../96 od 07.02.1996. godine proizilazi da je tužilac zarobljen 04.05.1995. godine od strane

Muslimanske vojske i da je isti razmijenjen 30.09.1995. godine; da je rješenjem Opštinskog sekretarijata za poslove opštinske uprave, Opštine Č. od 03.10.1996. godine tužiocu utvrđeno svojstvo vojnog invalida VI grupe sa 60% invaliditeta po osnovu povreda iz zarobljeništva zadobijenih kao pripadnika Vojske Republike Srpske i da mu se priznaje pravo na ličnu invalidninu; da su presudom Suda BiH broj S1 1 K 003368 09 Krl od 17.09.2012. godine optuženi, M.S., A.R. i E.M. oglašeni krivim i osuđeni za učinjeno krivično djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 157 KZ BiH na području Bihaća gdje je tužilac teško ranjen i zarobljen 4.5.1995. godine, pri čemu optuženi M.S. što je više puta ispitivao ratnog zarobljenika N.T., pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je prisiljavao da piše izjave iako je bio ranjen u ruku, šamarao ga i prijetio ubistvom ukoliko ne bude sarađivao sa njim; da iz nalaza i mišljenja vještaka medicinske struke, dr Z.B. proizilazi, da je tužilac kao pripadnik VRS dana 04.05.1995. godine zadobio teške tjelesne povrede u predjelu stomaka i desne šake, zbog čega mu je amputiran treći prst na desnoj šaci, i zbog čega je trpio bol jakog intenziteta do 3 mjeseca, srednjeg intenziteta u ukupnom trajanju od 6 mjeseci i lakog intenziteta u trajanju od 9 mjeseci, da je po navedenom vještaku tužilac u trenutku ranjavanja i poslije ranjavanja kao i zarobljavanja trpio strah jakog intenziteta, a nakon toga je kod istog bio prisutan strah srednjeg intenziteta u ukupnom trajanju od 5 mjeseci a nakon toga strah lakog intenziteta u ukupnom trajanju od 3 mjeseca; da su se prema navedenom vještaku kod tužioca osim povreda pojavile i psihičke tegobe za vrijeme zarobljavanja i poslije zarobljavanja, a što je sve imalo za posljedicu umanjene životne aktivnosti 70%; da je navedeni vještak u svom iskazu na dati nalaz i mišljenje izjavio da su fizičke posljedice ranjavanja dobile svoj konačan oblik i maksimum zalječenja u periodu 9 mjeseci nakon ranjavanja, zaključno sa 31.01.1996. godine, nakon čega se tužilac nastavio liječiti koje nije bitno uticalo na zdravstveno stanje tužioca i nisu postignuta nikakva značajna poboljšanja njegovog zdravstvenog stanja; da iz nalaza i mišljenja vještaka psihijatra M.M. proizilazi da je tužilac usljed zarobljavanja obolio od posttraumatskog stresnog poremećaja (dalje: PTSP) uslovljenog reakcijom na traumatski događaj, koji se iskazuje u vidu nesаницe, nervoze, straha, napetosti, košmarnih snova, stida, osjećaja stigmatizacije od strane okoline; da prema navedenom vještaku tužilac zbog psihičkog oboljenja nije u stanju da obavlja dio svojih životnih i radnih aktivnosti, boravak u masi, poslovi koji zahtjevaju bilo kakav kontinuitet, odgovornost i strpljenje, a da preostali dio životnih i radnih aktivnosti vrši uz pojačane napore; da prema izjašnjenju navedenog vještaka na ročištu za glavnu raspravu proizilazi da je kod tužioca u periodu od 6 mjeseci po izlasku iz zatvora dijagnostifikovan PTSP, koji se nakon proteka perioda od 2 godine smatra definitivnom dijagnozom, na koju ne utiče ni promjena simptoma u vidu depresivnog reagovanja, zbog čega je ovaj vid štete kod tužioca dobio oblik konačnog stanja u julu 1998. godine; da je tužilac podnio tužbu prvostepenom sudu 04.03.2013. godine.

Temeljem ovakvog činjeničnog utvrđenja prvostepeni sud je zaključio, da zahtjev tužioca nije osnovan, pa je sudio tako, što je donio odluku kao u izreci prvostepene presude.

Iz razloga odluke prvostepenog suda proizilazi, da je predmetno potraživanje zastarjelo u odnosu na tuženu u smislu odredaba člana 376 Zakona o obligacionim odnosima, jer da je tužilac podnio tužbu 04.03.2013. godine, mada je neposredna ratna opasnost i ratno stanje ukinuto 19.06.1996. godine, od kada je tužilac mogao podnijeti tužbu. Cijenjeći zastarjelost potraživanja tužioca u odnosu na tuženu, u smislu odredaba člana 376 Zakona o obligacionim odnosima, prvostepeni sud je imao u vidu, da je liječenje

tužioca od zadobijenih povreda završeno u januaru 1996. godine, a od posttraumatskog sindroma u julu 1998. godine.

Sama činjenica, da su presudom Suda BiH broj S1 1 K 003368 09 Krl od 17.09.2012. godine optuženi, M.S., A.R. i E.M. oglašeni krivim i osuđeni za učinjeno krivično djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 157 KZ BiH na području Bihaća gdje je tužilac teško ranjen i zarobljen 4.5.1995. godine, pri čemu optuženi M.S. što je više puta ispitivao ratnog zarobljenika N.T., pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je prisiljavao da piše izjave iako je bio ranjen u ruku, šamarao ga i prijetio ubistvom ukoliko ne bude sarađivao sa njim, po ocjeni prvostepenog suda nije bilo od uticaja na odluku, da je zahtjev tužioca neosnovan, jer se rok iz člana 377 Zakona o obligacionim odnosima može primjeniti samo na neposrednog učinioca krivičnog djela, tj. protiv izvršioca krivičnog djela koji je pravosnažnom presudom oglašen krivim za krivično djelo koje je u uzročnoj vezi sa nastalom štetom.

Drugostepeni sud je prihvatio činjenična utvrđenja i zaključak prvostepenog suda pa je sudio tako što je odbio žalbu tužioca i potvrdio prvostepenu presudu.

Odluke nižestepenih sudova su pravilne.

Odredbama člana 376. stav 1. i 2. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89, "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17./93, 3/96 i 74/04 - u daljem tekstu: ZOO) je propisano, da potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarjeva za tri godine od kada je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo (stav 1.).

U svakom slučaju ovo potraživanje zastarjeva za pet godina od kada je šteta nastala (stav 2.).

Odredbama člana 383. ZOO je propisano, da zastarjevanje ne teče za sve vrijeme za koje povjeriocu nije bilo moguće, zbog nesavladivih prepreka, da sudskim putem zahtijeva ispunjenje obaveze.

Kod činjenice, da je odlukom Narodne skupštine Republike Srpske broj 02-732/96 (objavljena u „Službenom glasniku Republike Srpske“ br. 15/96), koja je stupila na snagu 19.6.1996. godine, ukinuto stanje neposredne ratne opasnosti, objavljeno u aprilu 1992. godine i ratno stanje, objavljeno u avgustu 1995. godine, ima se uzeti, da sve do 19.6.1996. godine, tužilac nije mogao da podnese tužbu radi naknade štete zbog nesavladivih prepreka, te da mu zbog ovog zastoja zastarjelosti potraživanja, rokovi iz odredaba člana 376. stav 1. i 2. ZOO, počinju teći tek od 19.6.1996. godine.

Kako je tužilac podnio tužbu radi naknade štete 04.03.2013. godine, godine, pravilnim se ukazuje zaključak nižestepenih sudova, da je osnovan prigovor tužene u pogledu zastarjelosti predmetnog potraživanja, u smislu odredaba člana 360. stav 3. u vezi sa članom 376. stav 1. i 2. ZOO, jer je tužilac podnio tužbu po proteku više od 16 godina, od dana kada se ima uzeti da je počeo teći rok zastarjelosti njegovog potraživanja, 19.6.1996. godine.

Na ovakav zaključak ne utiče ni činjenica, da je liječenje tužioca od zadobijenih povreda završeno u januaru 1996. godine, a od posttraumatskog sindroma u julu 1998. godine, što jasno proizilazi iz nalaza i mišljenja ljekara vještaka.

Stoga se revizijom neosnovano ukazuje, da nižestepeni sudovi nisu na pouzdan način utvrdili kada je završeno liječenje tužioca, odnosno da liječenje tužioca nije završeno i da još uvijek traje.

Imajući u vidu odredbe člana 360. stav 1. ZOO, pravilan je i zaključak nižestepenih sudova, da je zbog zastarjelosti predmetnog potraživanja prestalo pravo tužioca da zahtjeva od tužene naknadu štete, zbog čega se njegov zahtjev ukazuje neosnovanim.

Odredbama člana 377. ZOO je propisano, da kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarjeva kada istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja.

Pravilnim tumačenjem odredaba člana 377 ZOO proizilazi, da se rok iz člana 377 ZOO može primjeniti samo na neposrednog učinioca krivičnog djela, tj. protiv izvršioca krivičnog djela koji je pravosnažnom presudom oglašen krivim za krivično djelo koje je u uzročnoj vezi sa nastalom štetom.

Stoga, sama činjenica, da su presudom Suda BiH broj S1 1 K 003368 09 Krl od 17.09.2012. godine optuženi, M.S., A.R. i E.M. oglašeni krivim i osuđeni za učinjeno krivično djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 157 KZ BiH na području Bihaća gdje je tužilac teško ranjen i zarobljen 4.5.1995. godine, pri čemu optuženi M. S. što je više puta ispitivao ratnog zarobljenika N.T., pri tome ga fizički i psihički zlostavljao na način da ga je prisiljavao da piše izjave iako je bio ranjen u ruku, šamarao ga i prijetio ubistvom ukoliko ne bude sarađivao sa njim, ne utiče na drugačiji zaključak suda u pogledu neosnovanosti zahtjeva iz tužbe, kada se ima u vidu da je tužba podnesena protiv tužene, a ne protiv izvršioca krivičnog djela koji je pravosnažnom presudom oglašen krivim za krivično djelo koje je u uzročnoj vezi sa nastalom štetom.

Kod takvog stanja stvari, neosnovano se revizijom ukazuje da predmetno potraživanje u odnosu na tuženu nije zastarjelo, u smislu odredaba člana 377 ZOO.

Dakle, prema ocjeni ovog suda, drugostepeni sud pri donošenju pobijane presude nije pogrešno primjenio materijalno pravo kod istaknutog prigovora zastarjelosti potraživanja naknade štete. Pravilno je primjenjena odredba člana 376. ZOO, koja se ima primjeniti uvijek kada nisu ispunjene pretpostavke za primjenu roka iz člana 377. ZOO.

Nema mjesta pozivanju revidenta na različite međunarodne konvencije koje se tiču zaštite ljudskih prava i sprečavanja djela ratnih zločina.

Odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, Ustava Republike Srpske, a ni Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, ne isključuju primjenu zakonskih odredbi, u konkretnom slučaju odredbi ZOO, koje propisuju rokove i uslove za zaštitu prava na naknadu štete. Zakonska ograničenja u ostvarivanju ovih prava, pa i određivanje vremenskih okvira – rokova za realizaciju naknade štete, kao u ovom slučaju, su opravdana zbog pravne sigurnosti i funkcionisanja pravnog sistema.

Naprijed navedeno ukazuje, da je tužilac svojim pasivnim držanjem kroz zakonom propisani vremenski period, izgubio mogućnost da sudskim putem ishodi naknadu pretrpljene štete i pod uslovom da je tužena odgovorna za njen nastanak.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredaba člana 248. Zakona o parničnom postupku ("Sl. glasnik RS", br. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13) odlučeno kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić